Koncepcja naturalistyczna w twórczości polskich pisarzy okresu pozytywizmu i Młodej Polski. Omów temat na wybranych przykładach

Koncepcja naturalistyczna, będąca jedną z dominujących tendencji literackich końca XIX i początku XX wieku, odcisnęła silne piętno na twórczości wielu polskich pisarzy. Naturalizm, wywodzący się z filozofii pozytywistycznej i rozwinięty przez francuskiego pisarza Émila Zolę, charakteryzował się próbą obiektywnego i naukowego przedstawiania rzeczywistości. Literacki naturalizm zakładał, że człowiek jest zdeterminowany przez warunki biologiczne, społeczne i środowiskowe, a jego zachowanie można w pełni zrozumieć i wyjaśnić przez te czynniki. W literaturze polskiej tendencje naturalistyczne były widoczne zarówno w okresie pozytywizmu, jak i w późniejszej epoce Młodej Polski, choć w każdym z tych okresów przybierały nieco odmienne formy i funkcje.

Pozytywizm, rozwijający się po klęsce powstania styczniowego w 1863 roku, miał na celu przede wszystkim odbudowę społeczeństwa poprzez pracę organiczną i pracę u podstaw. W tym kontekście literatura naturalistyczna stawała się narzędziem ukazującym problemy społeczne, takie jak bieda, zacofanie, alkoholizm czy wyzysk robotników. Pisarze pozytywistyczni starali się przedstawiać rzeczywistość w sposób obiektywny i nieupiększony, co prowadziło do podejmowania tematów często uważanych za nieestetyczne lub trudne. Wśród najbardziej znanych twórców, którzy korzystali z naturalistycznych koncepcji, należy wymienić Bolesława Prusa i Elizę Orzeszkową.

Jednym z kluczowych przykładów naturalizmu w polskiej literaturze pozytywistycznej jest nowela „Kamizelka” Bolesława Prusa. Choć utwór ten nie przedstawia naturalizmu w jego pełnej formie, to zawiera istotne cechy tego nurtu. Prus, w duchu naturalistycznym, podejmuje próbę ukazania życia ludzi biednych, koncentrując się na szczegółowym opisie codziennych trudów i zmagań z chorobą oraz biedą. W „Kamizelce” mamy do czynienia z precyzyjnym przedstawieniem realiów mieszczańskiego życia w Warszawie. Prus z dużą wnikliwością pokazuje, jak choroba wpływa na psychikę i codzienne życie bohaterów, a także jak warunki ekonomiczne ograniczają ich możliwości. Naturalizm w tym przypadku przejawia się w realistycznym podejściu do cierpienia, śmierci i wpływu tych zjawisk na relacje międzyludzkie.

Innym pozytywistycznym autorem, który posługiwał się koncepcją naturalizmu, jest Eliza Orzeszkowa. W swojej powieści „Nad Niemnem” autorka nie unika realistycznego i naturalistycznego opisu życia na wsi, ukazując trudne warunki życia chłopów i problem wyzysku. Choć powieść Orzeszkowej ma silne przesłanie narodowe i społecznikowskie, jej opisy środowiska naturalnego, pracy na roli i życia codziennego chłopów cechują się szczegółowością i obiektywizmem, co jest typowe dla naturalizmu. Postacie chłopów w „Nad Niemnem” są zdeterminowane przez swoją pozycję społeczną, a ich losy wynikają z warunków ekonomicznych i społecznych, co wpisuje się w naturalistyczne podejście do opisu człowieka jako istoty uwarunkowanej przez środowisko.

W literaturze Młodej Polski, która nastąpiła po okresie pozytywizmu, naturalizm przybierał nieco inną formę, zyskując na głębi psychologicznej i często współistniejąc z dekadentyzmem oraz symbolizmem. Jednym z najbardziej znaczących pisarzy młodopolskich, którzy wykorzystywali elementy naturalistyczne w swojej twórczości, był Stefan Żeromski. Jego powieść „Ludzie bezdomni” to doskonały przykład dzieła, w którym naturalizm łączy się z głęboką refleksją nad

kondycją ludzką oraz społeczną.

W „Ludziach bezdomnych” Żeromski ukazuje surową rzeczywistość życia robotników, biedoty miejskiej oraz warstw społecznie wykluczonych. Główny bohater, Tomasz Judym, to lekarz idealista, który stara się walczyć z niesprawiedliwością społeczną i poprawić los najbiedniejszych. W utworze tym naturalizm przejawia się w detalicznych opisach warunków życia najuboższych, zwłaszcza w warszawskich slumsach oraz w podwarszawskich uzdrowiskach. Żeromski, podobnie jak naturalistyczni twórcy, szczegółowo opisuje nędzę, brud, choroby i cierpienie, a także wpływ tych czynników na psychikę bohaterów. Sceny przedstawiające warunki życia robotników w warsztatach czy chorych w szpitalach są brutalne i wstrząsające, co doskonale ilustruje wpływ naturalizmu na twórczość Żeromskiego.

Ważnym elementem twórczości Żeromskiego jest również jego zainteresowanie determinizmem społecznym i biologicznym. W „Ludziach bezdomnych” postacie są w dużej mierze zdeterminowane przez swoje pochodzenie społeczne i warunki życia. Judym, choć ma szlachetne intencje, ostatecznie przegrywa walkę z systemem i społecznymi ograniczeniami, które uniemożliwiają mu realizację jego marzeń o poprawie losu najuboższych. Żeromski ukazuje tym samym naturalistyczny mechanizm, w którym jednostki nie są w stanie uwolnić się od społecznych i ekonomicznych uwarunkowań.

Innym autorem Młodej Polski, który posługiwał się naturalistyczną metodą, był Władysław Reymont. Jego monumentalne dzieło „Chłopi” to klasyczny przykład powieści, w której elementy naturalizmu odgrywają kluczową rolę. Reymont szczegółowo przedstawia życie polskiej wsi, skupiając się na naturalnym cyklu przyrody, pracy chłopów, ich obyczajach oraz brutalnych realiach codziennego życia. W „Chłopach” człowiek jest ukazany jako część natury, podlegający jej rytmowi i prawom. Warunki życia bohaterów, ich stosunki społeczne i codzienne zmagania z naturą są przedstawione z niezwykłą

precyzją, co wpisuje się w naturalistyczny sposób ukazywania świata. Reymont, podobnie jak inni twórcy naturalistyczni, pokazuje, że człowiek jest w dużej mierze zdeterminowany przez środowisko, w którym żyje, oraz przez biologiczne instynkty, które rządzą jego zachowaniem.

Naturalizm w „Chłopach" przejawia się także w brutalnych opisach konfliktów międzyludzkich oraz relacji społecznych. Reymont nie idealizuje wsi ani życia chłopów – przeciwnie, ukazuje je w całej ich surowości i brutalności. Przedstawia również naturalistyczną wizję człowieka, który jest w dużej mierze poddany instynktom i walce o przetrwanie. Bohaterowie Reymonta często kierują się podstawowymi potrzebami i pragnieniami, co prowadzi do konfliktów, zbrodni i nieszczęść.

Podsumowując, naturalizm w literaturze polskiej okresu pozytywizmu i Młodej Polski przybierał różne formy, ale w obu przypadkach opierał się na przedstawianiu człowieka jako istoty zdeterminowanej przez warunki biologiczne, społeczne i środowiskowe. W literaturze pozytywistycznej, takiej jak twórczość Bolesława Prusa czy Elizy Orzeszkowej, naturalizm służył przede wszystkim do ukazywania problemów społecznych i dążenia do reform. W literaturze Młodej Polski, na przykład u Stefana Żeromskiego czy Władysława Reymonta, naturalizm zyskał bardziej psychologiczny i egzystencjalny wymiar, stając się narzędziem do analizy ludzkiej natury i społecznych ograniczeń. W obu przypadkach naturalizm odgrywał ważną rolę w przedstawianiu surowej rzeczywistości i ludzkich zmagań z losem.

Jeśli szukacie pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebujecie korepetycji, konsultacji to polecamy stronę pisanie prac - fachowa pomoc w pisaniu prac - oczywiście tylko w granicach prawa.